

ΠΑΡΑΚΑΙΡΕΣ ΑΜΗΧΑΝΙΕΣ

Ένα σχόλιο πάνω στην καταλανική επικαιρότητα

Του Τομάς Ιμπάνιεθ

Την ώρα που η Καταλωνία οδεύει προς αλλαγές τόσο δραστικές όσο εκείνες που συνέβησαν κατά τη διάρκεια των διαδηλώσεων της 15^{ης} Μαΐου 2011, είναι δύσκολο να μην αισθανθούμε κάποια αμηχανία.

Τί συνέβη ώστε τα πιο μαχητικά στοιχεία της καταλανικής κοινωνίας να έχουν μεταβεί από την περικύκλωση του καταλανικού κοινοβουλίου το καλοκαίρι του 2011, στην υπεράσπιση των θεσμών της Καταλωνίας τον Σεπτέμβρη του 2017 ;

Τί συνέβη ώστε τα ίδια ακριβώς στοιχεία που είχαν καταγγείλει την αγριότητα της τοπικής αστυνομίας όταν την αντιμετώπισαν στην πλατεία Catalunya , να χειροκροτούν τώρα αυτούς ακριβώς τους αστυνομικούς και να φοβούνται ότι θα τους αφαιρεθεί η πλήρης αυτονομία;

Τί συνέβη ώστε ένα μέρος αυτών των στοιχείων να έχει περάσει από την καταγγελία της τοπικής κυβέρνησης λόγω των αντικοινωνικών πολιτικών μέτρων της στην πρόσφατη ψήφιση του προϋπολογισμού της;

Και τέλος τί συνέβη ώστε ορισμένα στοιχεία του αναρχοσυνδικαλισμού, τα οποία στο παρελθόν δήλωναν ότι οι ελευθερίες δεν κερδίζονται μέσω της ψήφου, να υπερασπίζονται σήμερα αυτή τη δυνατότητα των πολιτών;

Θα μπορούσαμε να διευρύνουμε τον κατάλογο των ερωτήσεων και να δώσουμε διάφορες απαντήσεις σε όσες ήδη διατυπώθηκαν εδώ. Θα μπορούσαμε πράγματι να επικαλεστούμε παράγοντες όπως το τέλος του συνταγματικού κύκλου του 1978, την οικονομική κρίση, τις περικοπές και τη φτωχοποίηση, την εγκατάσταση της ισπανικής δεξιάς στην κυβέρνηση, τις αυταρχικές πολιτικές της και τους περιορισμούς των ελευθεριών, τη σκανδαλώδη διαφθορά του κόμματος της πλειοψηφίας.

Εντούτοις θα μου φαινόταν αφελές να αποκλείσουμε από το εύρος των δυνατών απαντήσεων την αξιοπρόσεκτη άνοδο του εθνικιστικού αισθήματος. Μια άνοδο στην οποία ασφαλώς συνετέλεσαν οι παράγοντες που προανέφερα, αλλά η οποία έχει λάβει ισχυρές δόσεις καύσιμης ύλης από τις ίδιες τις δομές της καταλανικής κυβέρνησης, ξεκινώντας από τον έλεγχο της δημόσιας τηλεόρασης. Χρόνια επίμονης διέγερσης του εθνικιστικού αισθήματος παρήγαγαν το δίχως άλλο σημαντικά αποτελέσματα πάνω στις υποκειμενικότητες, πόσο μάλλον που οι στρατηγικές διεύρυνσης της βάσης του εθνικιστικού αιτήματος καταλανικής ανεξαρτησίας χαρακτηρίζονται από ασυνήθιστη ευφύια . Η δύναμη μιας αφήγησης βασισμένης

στο δικαίωμα της απόφασης μέσω των καλών και της ελευθερίας της ψήφου υπήρξε εξαιρετική και κατόρθωσε να αποκρύψει το γεγονός ότι πίσω από αυτή την αφήγηση βρισκόταν μια κυβερνητική μηχανή.

Η καταλανική σημαία αποτελεί δίχως αμφιβολία το πιο φορτισμένο συγκινησιακά σύμβολο, πίσω από το οποίο κινητοποιούνται σήμερα οι μάζες. Αυτό ακριβώς το στοιχείο δεν πρέπει να υποτιμούν όσοι, χωρίς να είναι εθνικιστές, βλέπουν στις κινητοποιήσεις για το δημοψήφισμα μια ευκαιρία που οι ελευθεριακοί δεν πρέπει να χάσουν προκειμένου να ανοιχτούν δυνατότητες, αν όχι επαναστατικές, τουλάχιστον κοινωνικής αναταραχής. Και με αυτό το σκεπτικό ρίχνονται στη μάχη που χωρίζει τις κυβερνήσεις της Ισπανίας και της Καταλωνίας.

Αυτοί οι ελευθεριακοί δεν πρέπει να υποτιμούν αυτή την όψη γιατί όταν ένα κίνημα περιλαμβάνει μια ισχυρή εθνικιστική συνιστώσα, κάτι που αναμφίβολα συμβαίνει στη σημερινή διαμάχη, τότε οι δυνατότητες μιας αλλαγής χειραφετητικού χαρακτήρα είναι σχεδόν μηδενικές.

Θα ήθελα να συμμαριστώ την αισιοδοξία των συντρόφων που θέλουν να προσπαθήσουν να ανοίξουν ρωγμές στην σημερινή κατάσταση για να οδηγηθούμε σε χειραφετητικές οδούς, όμως δεν μπορώ να κλείνω τα μάτια μπροστά στην προφανή πραγματικότητα ότι οι λαϊκές εξεγέρσεις και τα κινήματα για κοινωνικά δικαιώματα δεν είναι ποτέ κάθετα. Αντιπαρά τίθενται πάντα με τις κυρίαρχες τάξεις οι οποίες συγκεντρώνονται από την άλλη μεριά του οδοφράγματος. Ενώ στις διαδικασίες αυτοδιάθεσης, όπως η σημερινή, μια ισχυρή διαταξική συνιστώσα είναι πάντα παρούσα.

Αυτές οι διαδικασίες επιφέρουν μια αδελφοποίηση ανάμεσα σε εκμεταλλεζόμενους και εκμεταλλευτές, η οποία δεν στοχεύει ποτέ στο ξεπέραςμα των κοινωνικών ανισοτήτων. Το ιστορικό συμπέρασμα είναι ότι οι διαδικασίες αυτοδιάθεσης των εθνών καταλήγουν πάντα στην αναπαραγωγή της ταξικής κοινωνίας και στην εκ νέου υποταγή των λαϊκών τάξεων, οι οποίες προηγουμένως έχουν χρησιμεύσει ως κρέας για τα κανόνια στα πεδία των μαχών.

Αυτό δεν σημαίνει ότι δεν πρέπει να μαχόμαστε εναντίον των υπαρχόντων εθνικισμών ή να μην προσπαθούμε να τους καταστρέψουμε, αλλά πρέπει να το κάνουμε καταγγέλλοντας διαρκώς και τους αναδυόμενους εθνικισμούς αντί να συγκλίνουμε μαζί τους με το πρόσχημα ότι ο κοινός αγώνας θα μπορούσε να ανοίξει δυνατότητες ξεπεράσματος της αρχικής συνθήκης και εξάλειψης όσων στοχεύουν αποκλειστικά στη δημιουργία ενός νέου εθνικού κράτους. Κανείς δεν αμφιβάλει ότι οι συνταξιδιώτες αυτοί θα είναι οι πρώτοι που θα μας καταστείλουν μόλις δε θα μας χρειάζονται πλέον, ένα μάθημα που η ιστορία έχει ήδη δώσει πολλές φορές.